

Vychodia tri razy do týždňa.
Predplatná cena
pre Uhorskú a Rakúsku
na celý rok 12 sk.
na pol roka 6 sk.
na štvrt roka 3 sk.
do cudsosenska
na celý rok 15 sk.

NÁRODNIE NOVINY

Bezmenné dopisy
príjimajú sa len od známych
a dôpisy vane.

Nefrankované listy sa ne-
príjimajú.

Jednotlivé čísla predávajú
sa po 8 kr.

Redakcia, administracia a expedícia v Turč. sv. Martine.

Ročník XXV.

Sobota, 28. júla 1894.

Číslo 88.

Národná otázka v Uhrách.

Už to musí byť niečo osudného, tá národná otázka v Uhrách. V hriešnych očiach a pred stiesnenym svedomím maďarov na meni sa ako Proteus. Raz vobec nejestvuje, len keď sa o nej milí, ako ráčil po dobrov obede povedať pán minister Hieronymi, druhý raz je ohromným nebezpečenstvom, zroutou, všetko pokrývajcou záplavou, ako tvrdí gróf Gabriel Bethlen v „Nemzeti Ujságú.“ „Menovite na Slovensku“, hovorí grófsky žurnalist, „badat zjavy omnoho smutnejšie, než ja pochyb rumunský, lebo slovenský pohyb má omnoho viac intelligentných elementov, ba stretáme sa tam i so zlomkom statkárov nevlasteneckých. Slovom, v krajoch, obyvaujúcich národnosťami iné nevidíme, ako rozhorčené pomery, rozhorčené nezručným a bezsilným chovaním sa vlády.“

Niet národnej otázky — ona jestvuje hrozne a široko. Medzi týmito krajnými bodami najdeťe tisíc odtienkov, ako by sa dalo vobec spojiť nie i áno.

Vidno, panáci vjechali do závozu s ich skripacujúcim politickou károu. Prašťia osy a budú ešte ináč prasťať.

Nie, takého optimistu niesi ani medzi najsmelšími šoviňistami, ktorí by opovážili sa tvrdiť, že dielo dá sa pekne rúte ukolisať, už či dobrotu, či násilím, či prechádzkami ministra, či žandármi, či článkami novinárskymi, fermanmi, fumigáciou, hieronymovským mlčaním. Takého blázna niesi: my dokladáme, že dielo nedá sa ukolisať ani armádami, šibenicami, tortúrami, žalármami, vyháňaním alebo podplatkami. Národná otázka posial bola viac menej poesiu, snom peknoduchých ľudí, fantáziu lásky k svojmu ľudu a národu.

Ale historia verným tokom vynesla národnú otázku v Uhrách z riše poesie do nahej, holej skutočnosti, to, čo marilo sa profetickým, zvyše odusevneným ľuďom, stalo sa dnes neodskriptelným faktom. My, i keby sme chceli, nemôžeme viac nazad, nás tiská historie a jej logika, čas, sotrvájúcnosť pohybu; my tak musíme ísť s národnou ideou, ako musíme letet s našou matkou zemou prostranstvom všehomira. Protestuj, že nepoletíš! Mat Gája sa o to málo stará, ale krútiac sa okolo svojej osy, letí a letí. Národnú otázku nie my nesieme, ale ona nesie nás, naše city, naše duchy, naše všetko. My nemôžeme nazad, i keby sme chceli, no končne nechceme a nemôžeme chcieť. Jestli kto skladá nádej na našu podajnosť, na „urozumenie“, „vyliečenie“, vtedy stavia nie na zem, ale do vzduchu. Nie nám, stojacím na svojom, na pozitívnom, reálnom, večnom, nie nám prichodi „urozumie a vyliečiť sa“, ale tým, čo idú nás negotovať, čo stoa a chceť zastať si na cudzom, čo budujú s fantastickou teholou fantastický zámocky nikdy nejestrovavšieho panmaďarismu, čo hodili sa na efemerný álamság, čo menom celkom transcendentálnych utopí moria a hubia stavať, skutočné národy!

A predsa s celým naším právom, našou po-

sitivitou, našou realitou a prirodzenosťou odbíjajú nás od života a stavajú nie sice mimo zákona, ale do protivity s celou krajinskou snahou a oficielou štátom i kultúrnou činnosťou. Jestli by bola maďarská zákonom statuovaná, stáli by sme i mimo zákona, pravda bez našej viny. O to nech nik necháda sa. Jakuáhle by zákonom ustanovili to, čo robia teraz bez zákona, ba proti zákonom, my by sme museli viac posluhaf Boha, než ľudi.

Ale nie, zákon nič nevie o maďarskej zákonke uznatých národností. Možno, pre nás bolo by lepšie, keby taký zákon jestoval, bolo by hámenej bľej a malichernej persekvíciu. Predbežne niet takého zákona, a to, čo robia proti nám, stigmatisujeme za nezákonosť, za lámanie zákona, nech ono pochádza od kňaľokvek.

V celku je v tom slabá útecha. Oflikovanie pozitívneho zákona žiada celá správa od spodku do vrchu. Sám minister mlčí, keď zákon lámu, mlčí a usmievá sa. Zákonolomci ďalej úradujú, a žiadna obžaloba nenie vstave zvikiat ich úradné postavenie. Naopak, lámanie zákona ich uprevňuje, ono očisťuje ich z iných pokleskov a z životných macháč.

Tak stojí národná otázka v Uhrách: tí, čo stojia na pôde zákonnej a prosia za exekutívnu legis latae, v správnej praxi sú preháňani, obrážani, krvdení, zavieraní, hanobení, tí, čo stojia moimo zákona, deone ho vysmievajú skutkami, lámu a hyzdia, sú miláčkami, zmazaní proteže vlády a celej takzvanej verejnej mienky.

Pri základnej záketnosti a intellektuálnej nedostatočnosti nižšej administratívnej hierarchie, temer výlučne rekrutovanej z „végzett földirtokosov“, ľudi, ktorí inde utrpeli havariu životu, ľudi báčikami, tetkami a iným blahoprajným pokrevenstvom dostavísi sa do úradov, musel povstať hrozný stav, v jakom sa od rokov nachádzame. O tom stave nevie nik vo vzdelených krajoch západu i východu. Keď sa niekto k nám zatúla a rukami omaká, očami vidí, z blízka a jasne našu mizeriu v administratívnom ohľade, voždy si vzdychnie: nie, mnoho som počul, ale to bych nikdy nebol veril! Je to neuveriteľné a kričí za odpomocou. A koreň leží jedine v národných pomeroch krajiny, v tom nesmýseľ, že na silu chú premení prirodu k vôle niekoľko vyhľadovelym a zdiastkym k vôle velkopašskej hľápej fantázsii jednorečového nagymagyarszágú. Prisaháme, že nás skôr všetkých: Maďarov, Rumunov, Slovákov atď. čert vezme, než by také absurdum stať sa mohlo skutkom.

došly zvesti z Východnej Ázie. Začína sa výjmať miestu, že vojne, aspoň teraz, bude možno vyhnúť.

V Bulharsku. „Svet“ uverejňuje dlhší list, obdržaný od jednoho z prvých terajších politikov bulharských. Z listu prepisujeme:

Teraz rozhodne všetko, nevyušmájúc ani kňaza, prenikáte je úprimným želaním smieriť sa s osloboditeľmi. Prijímať v scifjskom paláci mitropolita Klimenta a vypočujúc jeho slová, že celý národ žiada si, aby kňaz vyzval k smierencie, Ferdinand vyskocil s miestu a tuho schytal ruku mitropolita a zaprisahal sa, že všetka jeho činnosť bude smerovať k tomu, aby bol verným vyrážateľom citov národa oproti osloboditeľom. Nedivte sa tomu, ja neprehádam. Majte vždy na zreteli, že kňaz nemôže byť nikdy rusofobom, ak nechce riskovať prestol, a princ Ferdinand, ktorému sú prvé jeho francúzske tradície, ako potomok posledného francúzskeho kráľa z Orléanského domu, je hotový pridať sa k Rusku. Nezabúdajte ani to, že on chce byť, a čo by to čo stalo, zákoným kňazom Bulharska, čo nedá sa myslieť bez súhlasu Ruska. My, priatelia Ruska, ideme ďalej: vediač, aké nebezpečné je pre Bulharsko výroba dynastického otázku, žiadame od kňaza, aby on len obmedzoval naše konštitučné práva; tedy miestu kňazova nemá významu pre zahraničné pomery kniežatstva, vláda, ktorého, prisne kontrolovaná národným sobraním, vždy musí ísť ruka v ruke s Ruskom. A pri princovi Ferdinandovi, ktorý chce výlučne panovať, a nie spravovať, ktorý nezamyslí viesť, ani dosiaľ neviel svoju politiku, ale len podpisoval aktá, predkladané mu vládou, zahraničná politika Bulharska nemôže byť inou, ako národnou, t. j. pokračovaním politiky Ruska. Toto dokazuje sa i tým, že kňaz velmi ochotne pripravil národné práva, ktoré bol mu odhalil Stambulov, akonáhle rusofíská strana slúbia, že bude ho podporovať. Presvedčiac sa o našej úprimnosti, on úplne sveril nám svoj prestol.

Nemyalite si, že sú toto len prázne slová. I teraz už značná časť úradníkov pozostáva z našich prívržencov, iškrených priateľov Ruska; obecné rady Stambulova sú tiež zamenené našimi ľuďmi, a budúce národné sobranie bude záležať temer výlučne zo samých rusofólov. Naše spojenie terajším ministerstvom nie je náhoda. Sblíženie s terajšími ministrami previedlo sa ďalej pred pádom Stambulova, keď my ďalej minulého 1883 roku uverejnili sme svoj politický program v novinách „Čierne more“. Potom tajne dorozumeli sme sa s konservatívcami a radoslavistmi, i veríme, že oni nenarušia podmienky, ktoré slúbili svetu zachovať.

Vy pozastavujete sa nad osvedčením terajšieho kabinetu, že nezamysla zmieniť zahraničnú politiku Stambulova. My tomu rozumieme, preto ponáhľam sa vysvetliť vám. Kabinet neľuboval nám zmeniť zahraničnú politiku, ale my toho ani nedomáhali sme sa, vediač, že nie je v stave previesť nápadnú premenu v zahraničnej politike kniežatstva, i preto, že neverili by mu v Petrohrade, i preto, že v terajšom priečinom čase je to nemožno. Pre nás omnoho vážnejšie bolo dostať slab, že volby do národného sobrania a spravovanie krajiny budú svobodné. Tak nás ciel bude dosiahnutý trochu zdľavejšie, ale tým istejšie. Ministerstvo nemôže nedržať svoj slab, ak nechce riskovať svoj pád, a preto pánmi položenia, akonáhle 15. septembra prevedú sa volby do národného sobrania, budeme my, rusofili. Len vtedy bude možno postaviť i otázku o zahraničnej politike, o smereniu s Ruskom. Načeváč a Stoilov, trebá sú teraz presvedčenými a úprimnými prívržencami tohto

Politický prehľad.

— 27. júla.

Stambulovčinu vymetajú v Bulharsku. V mestách Viddine, Vraci, Silistria, Razgrade a v mnohých iných v nedelu boli obecné volby; všade zvítazili kandidáti nového poriadku.

Paríž, 26. júla. Návrh zákona, ktorého cieľom je potlačenie anarchismu, komora prijala v úplnosti 268 hlasmi proti 163.

Londýn, 26. júla. Reuterovská agencia oznamuje, že k poslaniu čínskemu a japonskému dnes ne-

smeierenis, boli priliž zamešaní v protiruských po-hyboch — oni nemajú právo byť prostredníckmi medzi Bulharskom a Ruskom. Ináč má sa vec s nami, priateľmi Ruska: toto prostredníctvo je naším mrvným právom, lebo my dosť natrpli sme sa v mene rusko bulharskej jednoty.

Princ Ferdinand i teraz je hotový previesť pre-stúpne následovníka na pravoslávnu vieri. Ale nie len to — my prinútme prestúpiť jeho samého, ak len bude nám možno dať mu garanciu v tom, že uznanie ho Rusku. Nech len z Ruska dajú nám porozumet, že naša prosba o odpustenie všetkých politických chyb a iných hriechov Bulharska bude vyslyšaná, my hned vyšleme slávnostnú deputáciu z národného sobrania, na čele s osobnostami, najmä s ruskou vládou. Národné sobranie nien len že vyhlási všeobecnú amnestiu, lež pripomítať v úplnosti všetky práva emigrácií. Všetci vojenskí emigranti a žijúci v Bulharsku vojenskí priatelia Ruska, počtom okolo 100 vyšších oficirov, budú znova prijať do bulharskej armády, ktorá tak celkom bude v ich rukách.

Čo týka sa Karavelova a iných politických väzňov, i pre tých nastane amnestia. Teraz zpomedzi nich osvobození sú iba tí, ktorí, ako Kitančev, Paunčev, Gobrovičkovi a iní, ktorí sú proti dynastii so svolania národného sobrania. Karavelov nechceľ dat taký slab. Blízki priatelia radili mu, aby sa zdržal pretidynastických zámyslov, ale Karavelov ostal ne-zvratný. On, na základe svojho trpenia, svojej vyu-tvalosťi a čestnosti, je teraz najpopulárnejší človek v krajinе, on môbol byť struhnutý zo seba zástupy, a to vyzvalo by odpor so strany vlády, ktorá teraz má v moci armádu. Potom nastúpila by reakcia a vec pokazila by sa na samom počiatku.

Skutek — utek.

Nikde nevlastenčí sa toľko, ako v Uhrách. Pravda, je to len privilegované maďarské a madarónske vla-stenie. Nikde sa toľko nepapuluje o hazačság a nenašáva toľko do vlastizradcov, ako u nás. Je tých vlastizradcov, dla papulantskej moly, ako piesku morského. Majóč, čierny krabat, otvor verejné ústa po slovensky, už si iste vlastizradcom. Celý kvet ná-rodov: rumuňského, slovenského, srbského je vlasti-zradný, patrioti sú pisári, otrocky od séfom odvís-ťa úradníčkovia, potrímokvia, kandidáti drobotov zo stola padajúcich, Iudia, čo priváte špinys zukrívajú vla-stenčním, alebo konajú špionské služby.

Ale to je len tak na slovách, alebo za odmenu. Summum moderného patriotismu bolo v nedávne dni, kloníci sa miestneho Kossuthu. Celá zem dunela len jedným menom: Kossuth. Vzor za komšom na hor, smerom ku korune, i vláda padla na kolena pred rakvou Ludvíka Kossutha. Všetky časopisy vyzvali národ k obefam na jeho pomník. Vyzvania boli plamenné, utvoril sa centrálneho sberatelského komitétu z väz-ných Iudí. Vyberalo sa vo fabrikách od delníkov, pri mure od murárov. Chytli sa veci židia, peniazmi bojne oplývajúci a radi dokazujúci svoj patriotismus, titu noví ultra-madarí, maďarskejší, než Tuhutom, Huba a Álmos. Už uplynuly 4 mesiace od tých čias.

BESEDNICA.

Či ste videli Rumuna?

(Sedmohradský žart.)

Oseoby: Hlavný župan, poduzpan, finančný direktor, hľavný slúžky, dva oficiálni korrešpondenti.

Hlavný župan (mrvi od radosti rukami): Ide to znamenie! Okrášlenie mesta je ukončené. Ulice zástavami ozdobené, veľká významná brána z čeciny, cez ktorú bude slávostný pochod ministrov, je skutočne obdivuhodné dielo. Jeho excellencia bude s nami spoločná.

Podžupan: Áno, čo týka sa objektívneho okra-senia, bude uvítanie skvelé, ale ... ale ...

Hlavný župan (prísm): Tu nesmie byť žiadno „ale“. Musí byť všetko dobre; útraty nehrájú žiadne zástojo a očakávaný dážď rádov nemine účinku. Bol by cert, aby sa nám nepodarilo ustrojiť uvítanie luhom. Čo že je s deputáciami?

Hlavný slúžky: Veľmi dobre. Pri uvítaní budú zastúpené všetky kmeny. Madari úradníckmi rozličných diškasterí, Sasi obecními úradníckimi a učitelnou, aj o dievčatá v bielech oblekoch je postarané, šty-ridsať kusov, ako levi, bude to ušesné, keď budú ministri kvety sypať.

Už netečú obete, len tu i tu kvapne malý obnos. A rezultát? Nenasbierať sa dačo viac 160.000 zl.

Táto čísla je veľmi poučná a ona mnoho od-krýva.

Táto čísla matematickou istotou znázorňuje celú naničodnosť, prázdnosť a frivolnosť hazačského talmivlastenectva. Ze nej možno súdiť, jak všetko trpí vrážit hubou, ale keď príde skutek — pašo! Dost je, keď sa bodne nakrčalo, vylakalo na litre kro-kodýlskych sŕz, nanadávalo statocným ludom do vlasti-zradcov, nabrechalo o parashisme, dakovromanisme. Tým sa končí patriotická činnosť.

Čechom shorelo už dostavené Národné divadlo. Vyše milióna zlatých ľudových obetí obrátilo sa v pári hodinách v prach a popol. Nepreskydala mesiaci a česky lud obetoval znovu vyše milióna zlatých, skôry dlhoročné pleskoly. A to lud nesvobodný, nesamostatný, Nemcami a otčimskou vládou tlačený a exploataovaný na cudzie kultúrne ciele, obťažený neúčisťoumi dobro-činnými daniami na školy, na svoje národy, nikym nepodporované podniky, pripruténym temer všetko ku-povať si za svoj groš, čo inde nesie štátne pokladnice, opustený bohatou šľachtou, opustený bohostou fabrickou a obchodnou spoločnosťou, ani nehovoriač kľúčoch, ktorí neprispeli ani halierom. (Možno, že nájde sa tu i tu výnimka, ale je to kvapka v mori.) A tuto, na tolké kriky, na tolké pláče a patriotické rodomontády, v bohatom Uhorsku, len tak prekypu-júcom samým vlastenectvom, pri veľkej účasti židovského kapitálu (bolo by zaujímavo urobiť štatistiku obetí) nevedeli za 4 ohnivé mesiace nasbierať na pamätku Kossuthov ani len misérnych 200 000 zlatých. Veru číslu hovoria! Ale nie len s peknoduchým

Českom nevydrži hazačság žiadneho porovnania, ale ani len s nami, biednymi, tlačenými, olupenými Slo-vákm. Na Maticu obetovali lud slovenský vyše 100.000 zl.: to boli všetko groše vdovy, až na 1000-zlatový dar Jeho Veličenstva. Tisice obetovali na školy a iné národnocultúrne podniky — a vzor tomu, že totó všetko schápal a zdriapač cert, vedeli sme z puhých obetí nasbierať nové tisíce, desiatky tisícov, ba môžeme povedať stá tisíce na národné potreby, spolky, stavby, mládež, paminky, štipendia, výstavku atď. atď.

Hazačský patriot je osvobodený od takýchto tiarch, jemu dávame my všetci na kultúrne potreby, divadlá, museum, obrazáreň svoj podiel. Raz prišiel appell na obetivost hazačság, lebo Kossuthovu pamätku nebolo možno zvečniť na pohodlný spôsob so štátnej kassou, raz prišiel appell na obef, žertvu — a vyšlo misérne fiasko, tým nápadnejšie, že trábilo sa na všetky tráby, organovalo sa na všetky registre forte, fortissimo: „Podte všetci, čo ste ho milovali — podte, dávajte!“

Hazačský sa popredku o millionoch — a teraz, keby odtiahly sa zo summy peniaze novomadarov a tých, čo boli morálne krikom donúteni, obet krikún-ského hazačság zverkli by sa na niekoľko tisícok.

A taký pomer panuje vo všetkom. Čísla tátu verne znázorňujú hotovosť hazačság k obetiam aj

Hlavný župan: Áno, je to všetko pekne, ale pri uvítaní musíme mať za každú cenu aj isty počet Rumunov. So samymi „éljen“ ami a „hoch“ ami ne-výdem; koncert holdovania bude len tak milozvýču, keď vmeša sa do toho aj búrlivé „setreska“. Pane hľavný slúžky, teraz tu máte príležitosť vyznačiť sa. Vy postaráte sa o potreby pôčet Rumunov, čo?

Hlavný slúžky (škrabie sa rozpráčia za ucho): To pôdeť fažko, Vaša osvetenosť. Ti Iudia sú formálne splašení a vyhýbajú okrášleným mestam. Ich nášlada je veľmi neprizávacia a všetky pokusy, ktoré som dosiaľ urobil, stroskotali sa na tom. Myslim, že v tomto ohľade budeme sa darmo unávati.

Hlavný župan (netreplivý): Už som povedal, že tu nesmie byť žiadnej príkľuky. Slúbte tým ludom, čo len chcete; slúbte im školy, v ktorých bude sa len rumunsky vyučovať; slúbte im trebás reformu voliebného zákona takým spôsobom, že každý Rumun bude voličom; slúbte im svobodu, že môžu si napišať každý den jedno Memorandum, len nech prídu. Jeho excellencia chce mať absolútne komediu smierenia a k tomu musíme mať neomylne Rumunov, ku ktorým bude držať ręč smierenia.

Direktor financií: Ale ved tým ludia nechcú zhodiť níč počas o smierenia.

Podžupan: Ej, čo Vy rozumiete? Vy máte dôvest svojich stodvadsať úradníkov a tých poučí, že na primeranom mieste, kde pán hľavný župan da

iným, nie len peňažným, ona ilustruje jasno, čo možno očakávať od takzvaného „vlastenca“ nerolučne spojeného s maďarsiaciou a utilitárnym nemadarískym národov. Tomuto plodonosnému, ale neobetivému „vlastenčiu“ k vôle urážajú sa národy, vozy hoto-vové prinášať nie len groš, ale krev a životy. Jak zmizne dnešný pseudo-patriotismus, zmizne ako gífor po kúpeľoch a villeg atďach, keď prípad časy na-ozajstných obetí a zastatia si hrudou za vlast a národek!

Vajanský.

Domáce zprávy.

Minister Hieronymi ukončil už svoju pút „po národnosti.“ Ako sa mu vodilo a čo vykonal, vieme. „Tribuna“ opätovne konštatuje fiasko tej cesty. „Mi-nister ani uemohol vidieť tých, čo tvoria väčšinu oby-vatelia. Ak efti sa minister skrže to urazený, je to ovšem odvodené, ale nie oprávnené, lebo on príšiel menom jednotnej národnnej maďarskej štátnej idei, ktorá zavádzajú nás k najpískejšej oppozícii. Keby vláda bola už roku 1881 to urobila, čo teraz urobí zamýšľa, boli by Rumuni inú politiku sledo-vali, boli by vstúpili na pole aktivity. Minister môže teda vedeť, prečo neboľ nikol' zvedavý vidieť ho, prečo ho nikto nevyhľadal, vymájajúc niekoľko osôb, ktoré nepožívajú žiadnej väčnosti. Maďarskí štátenci ztratili u nás kredit, my nemôžeme sa s nimi shovárať, my žiadame skutky, potom aj my budeme vedeť, čo robí. Hieronymi, ktorý žaloval sa, že ho Rumuni svojím držaním ursilis, nech potesi sa tým povedomím, že uráža neplatiť jeho osobe; on len žal to, čo vlády za tri desaťročia sialy. Za svoje držanie počas mi-nistrovej cesty zaslúži rumunský lud ardečný po-zdrav.“

A temešvárka „Dreptea“, orgán Alexandra Mo-csonyho, dokladá: „Rozumný človek ani nemohol dať iného očakávať, ako že rumunský lud odvráti sa od ministra, ktorý vodcom ľudu zavesil na krk Memorandumovú pravotu, dal ich nemilosrdne od-súdiť a teraz dáva výrok uskutočniť. Keby rumunský lud vzdor tomu bol sa zjavil pred ministrom, bol by sa ukázal pred celým svetom v takom svetle, ako by jeho národy cit mizal. Držanie sa rumunskej ľudu bolo čisté, korrektné, dôstojné. Svojím passívnym držaním dokázal, že je so svojimi vodcami vo všeobecnom solidárny, že ľud a intelligencia rovnako smyšľajú.“

V Isli sa čosi kúsi. Je reč o demisiách. Hor-vátsky báň osvedčil sice, že nehodlá odstúpiť, ale hovorí sa o demissii Kalnokyho. Maďarské liberalističné časopisy boli ho, ako známo, napadly, že on informoval kráľa proti cirkevno-politickej reformám, kdežto pravda je vraj len to, že on vyslovil pred kráľom len svoje obavy o obľadom antidyadickej tendencie, aké ukazovali sa v Uborsku a s ktorým ministerstvo Wekerle-Szilágyi koketovalo, a to urobil, že bolo jeho právom i povinnosťou, lebo že také tendencie oslabujú monarchiu na vonok. Medzi-tým Kalnoky povolený bol do Islu a ináč dobre in-formované časopisy domýšľajú sa, že z Islu očakávajú sa vážne prekvapenia.

dohovorený znak, majú hodne „éljen“ kričať. O to ostatne sa nestarat; na to je tu pán hľavný slúžky. Co myslíte, pane hľavný slúžky, či budete môcť do-viesť aspoň pătdesať Rumunov, ktorí mohli byť označení za zástupcov rumunskej ľudu v Sedmohradsku, čo boli by aj portadne figury?

Hlavný slúžky: Ja, ako som poznámen, urobím všetko možné, ale pri panujúcich pomeroch skutočne nemyslím ...

Hlavný župan (nepokojo): Ale čo, Vy vždy len pochybujejte! Medzitým pozor, ja mám ideu.

Podžupan: Pst! Ticho! Pán hľavný župan má ideu.

Hlavný župan: Moja ideja je veľmi jedno-duchá, ale má tú prednosť, že dà sa vefniť ľahko uskutočniť. Počújte teda, pánovia, a povedzte mi o tom svoju mienu. Čo, keby sme sobrali rumunských plajašov, boženkov, stoličných hajdúchov atď. a keby sme tých uvedli pred ministra ako deputáciu? Ti Iudia sú od nás odvísli a so svojimi ženami a deťmi v svätočnom obleku poskytli by imposantný počet. Co myslíte, pánovia?

Všetci: O, áno! Vytečná idea!

Hlavný župan (skromne): Ja myslím, že je jediné možné praktické riešenie otázky. Ale ešte musíme najst dvech-troch intelligentných Rumunov, ktorí postavia sa na celo deputáciu a čo budú v istom ohľade jej rečenkami. Myslím, pane hľavný slúžky, že

Vládne orgány v potu tváre usilujú sa nadisputovať svetu, že minister Hieronymi je spokojný so svojou cestou po Sedmohradsku. „Nemzet“ píše: „Minister vnútra Karol Hieronymi dnes navrátil sa zo svojej cesty po Sedmohradsku a pravdepodobne oneskoreľo vydá sa na druhú cestu po iných sedmohradských stoličach. Teraz dokončená cesta mala ten mimoriadne radostný (!) výsledok, že vlastenecké, štát udržujúce živly shromáždili sa a s pocitom uspojenia bladia v budúcnosť, poneváč nabyli si prevedenie, že vláda jasnym zrakom a pevnou rukou urobi koniec známym národnostným biedam v Sedmohradsku. K týmto vlasteneckým životom treba počítat aj Saso, ktorí niemenej od Maďarov ctitia, že románska agitácia smeruje aj proti Sasiom (!), že sú ďalšou ohrozenou i Sasi (Hla: divide et impera! Red.), ktorí v maďarskom štáte nachodia svoju najbezpečnejšiu oporu. Keď románski agitátori svoju neprítomnosťou ďalej tak určite dali znať románskemu ľudu, že oni nedabajú o maďarskú vládu a o jej zastupiteľa, príomnosť ministra predsa robila veľký účinok aj na románsky ľud (?). Teraz už možno isto brat, že obzvláště cirkevní hodnostári a tá početná románska inteligencia, ktorá má ešte čo ztrátiť (sic!), utvorila románsku strednú stranu, ktorá popri bezpodmienečnom uznaní uniu a ústavy bude sa vysnažovať vyrobniť platnosti tým požiadavkám románskeho ľudu, ktoré možno dať a ktoré so strany vlády zásadne nebolo zavrhnuté.“ — Toto zneje trochu konciliatornejšie od sedmohradských rečičiek ministrových. Ale na tú strednú románsku stranu sme skutočne zvedaví. Keď nist miernych, boli by aj stredu dobrí; či nist tak? — Ostatne na tú „strednú stranu“ „Magyarország“ poznamenáva: „Skutočne výsledok na obdiv! Našim vedomím táto stredná strana jestvovala aj dosiaľ. Ved pod vodcovstvom Mosonyho a Gálla boli aj dosiaľ takí Románi, ktorí bezpodmienečne uznali uniu a ústavu. Pre utvorenie tejto strany bolo veru škoda ist do Sedmohradská. Leuze vopred oznameným a rozhľseným cieľom cesty ministrovej bolo, obrobiť Románov. Ale tito vyhýbali ministri, takže minister utfúl nienko skaredy nežiar sebe, ale zavdal štibu aj autorite maďarského štátu.“

Vydanie primasových statkov do prenájmu, tak sa zdá, musí byť výtečný gieseň pre jednotlivcov, lebo len tak možno si vysvetliť tú zimničnú agitáciu po časopisoch, aby dokázali, jak strasne výhodný obchod bude, to vraj pre primasa. Avšak práve tato strasna zaujatost týchto krubov za hmotné dobro primasa budí odôvodnenú pochybnosť v šľachtenej úmysle tých krubov. My si aspoň nevieme predstaviť, žeby sa v dnešnom, akokolvek liberálnom Maďarsku našiel arendátor, ktorý by len z ohľadov na hmotné výhody primasa prevzal na seba tolkú prácu, ktorá vyžaduje obrábanie tolkých latifundí. Ostatne všetky tie číry, ako by už arendálu smluva bola skutkom hotovým, a ktoré, tak sa zdá, boli pôsuňané do verejaosti len cieľom zavedenia obecenstva, demenčujú sa dnes až z dvoch a to najkompetentnejších

také dve osoby najst nebude Vám robit žiadne žaktosť!

Hlavný slúžny: To snáď pôjde. Máme pri stolici dvoch rumunských diurnistov, bedári, ktorí za dobrý obed všetko urobia. Hoced sa pokúsime kapacitovať ich. Vo velkom hostinci otvorím im kredit až po tri zlatá a hned ich tam zavediem, aby tam mohli očakávať Jeho excellenciu a postavím sa na celo deputácie, ktorí hned idem sibubuňat. (Odide.)

Hlavný župan: Teraz mi padol kamien zo srdca. Obecne úradníci a stoliční hajdúsi ako deputácia a tí dva inteligentní diurnisti ako ich vodcovia. Nič nemôže byť jeduoduchejšie a praktickejšie!

O hodine neskôr.

Na slávostnom mieste postavenému sú hlavní úradníci, obklepenci svojimi poddanymi, ktorí predstavujú mešanov. Na pravom krydle stojia Maďari, na levom Sasi; v prostredku medzera určená pre Rumunov, ktorí ale ešte neprišli. Hlavný župan chodí sem tam nervózny a pozerá utrápený na tú medzera. Železný zvonček cengí, na znak, že vlak, ktorý vezie ministra, opustil už najbližšiu stanicu. O pár minút bude tu, ale Rumunov este vždy niet. Hlavný župan stojí, ba vlastne tančuje, ako na žeravom uhlí. Čierna budúcnosť pred jeho zrakmi. Čo bude s ním, ak Rumuni celkom vystanú? Tu konečne... slával... prichodia obecní služovia a hajdúsi. A dosť pekné

strán. Sekretár primasa dr. Med. Kohl telegrafovať „N. P. J.“ z blatoských kúpeľov: „Zpráva, že minister kultu sdelil primasovi, že vláda schválila vyarendovanie primacialných statkov je celkom vymyslená. Dla môjho vedomia medzi stránkami, uzavieľajúcimi smluvu sú ešte také zásadné differencie, ktoré robia veľmi pochybným, či prenájom vôleb stane sa skutkom. Musím protestovať aj proti tomu, aby také lízive chýry z blízkosti primasa boli rozširované? — Aj s poloradnej strany demeturajú, žeby vláda bola už schválila smluva o vyarentovaní primacialných statkov. „Minister v otázke arendálnej smlovy vôleb ešte nerozhodnul, poneváč knieza-prímas ešte nevyslovil svoju poslednú žiadosť ohľadom toho.“

Prehľad časopisov.

„Čo robiť?“ sptyhuje sa „M. Á.“ „Nie sme premození a preto ani nepočívame, ani nepošličame. Len teraz ide čas práce, len teraz započína sa boj. Štát nienko že odvrhol od seba cirkev, ale započal proti nej boj, prenasledovanie. Nechže bude! Nebojíme sa toho, „Aký Pán Bôb daj, taký bodaj zdrav.“ Na boj odpovedáme bojom. Práv úloha čaká na primá a biskupský sbor, aby čím skôr predstúpili pred apoštolského krála s prosbou, žeby civilné manželstvo nesankcionoval. Druhá väčšia úloha pripadá snemovniu magnátov. Z cirkevnopo-politických nárvorov prešiel tam dosiaľ len jeden, ostatné sú ešte nevybavené. Jeden z nich, o občianskych matrikách, treba zrútiť, potom padne aj civilné manželstvo, i keby bolo už sankcionované. To môže sa stať, len treba chcieť. Tretia úloha týka sa nižšieho duchovenstva a žurnalistov. Civilné manželstvo volejme všade civilným párem; nech jeho meno. Štát diskvalifikoval nás k vedeniu úradov; vyslovil zákonom, že naše dáta sú nespôsobilé, falosné. Dobre. Keď sú naše dátia nespôsobilé, od dnešného dňa nedáme štátu žiadnych dát, lebo nechceme ho klamať alebo myliť falosné dátam; týmto vypovedáme teda štátu poslušnosť a na budúce neobstaráme mu žiadou funkciu. Že uvalia náš pravoty? Nech to urbia. My dokážeme, že štát len po dôhrom pravotení a len brechiálnou cestou môže dosiať dátu, ktoré nevyhnutne potrebujeme.“

Volebná reforma. „Budapesti Hirlap“ tiež sári volebnú reformu, ale veru rozumie jej po svojom; píše: „Pri precedente parlamente treba hľadať na to, aby v snemovni bola zabezpečená maďarská volebná vôlešina, lebo ačpä dala dát spočiatku Ľudu (!) viac než polovicu obyvatelstva v Uhorsku je maďarská, v tom ešte niesť grancie, keďže v národnostných okresoch maďarské menšiny pri volbách môžu poprependať. Potom prípadne dosťali by sme taký utešený snem uhorský, v ktorom koalícia národnosťíných stránok tvorila by väčšina a žiadala by vôlevu do svojich rúk. To by bolo pedelenie Uhorska. Politickej rovnoprávnosti občanov teda nemožno obetovať hegemoniu Maďarov v parlamente. Chceme, aby Romuni dosťali sa do snemu, ich volba nech bude svobodná, neliubíme nijakú passivitu. Uhorské snemovno pripisujeme siučujúca silu, ale teoriu (!) k vôle ne-

vyzerajú; dali im rumunsky civilny obliek a naučili ich, keby sa minister zgyptoval, aby odpovedali, že sú roľníci a remeselníci. Vstúpili do tej mierly, aby do broma, ved nemajú žiadnych vodecov. Vojsko je tu, ale bez oficierov. A teraz rati sa na miesto so záľafou tvorenou hlavnou slúžbou a oznamuje hlavnému županovi:

— Vaša ovštenosť, tí dva diurnisti nechcú. Stabil som im najprv pô költ a pivo, kolko len chciu, potom som im slibl opolenú hostiu s kaviarom, vyprážané kurence a víno; oni ale povedali, rádže hľadom zomreť a ak to byť musí, vzdá sa svojho mesta, ale že vŕtať nepôjdu. Všetko marné.

Hlavný župan (pozre opovrživo na neďalekého slúžneho a mrmle poloblasne): Hlupákl! A státkym ľadmi má človek úradovať.

V tom okamihu nastane v dialke domný šumot; počutie sycanie a súchanie rušia; minister ide, o par okamihu bude tu, ale ešte vždy niet vodcov takzvanej rumunskej deputácie. Zdaleka počut eljenovacie voie na nádrži postavených sluhov a nosičov. Ešte jeden okamik, minister je tu a všetko je ztratené!

Tu, v poslednom okamihu aká štastná myšlienka v hlave zúfaleho hlavného župana! Priskrč rýchle k jednej skupine a šepká čosi dvom, pánom do uší. Bolo im z tváre vidno, že nechce prívoliť, čo od nich žiadaju. Ale čas uteká; vlak je už tu, úradníci kričia „éljen“, Sasi „boch“ a rumunskí obecní služovia

zrieckneme sa toho, že Uhorsko nemôže byť spolkovým štátom národností, lež môže zostať len ako jednotný maďarský štát. Toho treba dbať i volebnému zákonu.“

Socialismus v Uhorsku. Predošlého týždňa 7000 stolárov v Pešťbudske chcelo zastaviť prácu. Podarilo sa odvŕtiť strajk, ale už sama možnosť takého zjavu nastrašila maďarských hegemonov. „Magyarország“ píše: „... Dosiaľ mámili sme sa, že Prozretelnost zachránila nás od robotníckej otázky, od socialismu. Kdežto je zvláštne práve to, že u nás zjavuje sa v dvojakej forme: máme socialismus nie len priemyselných, ale aj polných robotníkov. Agrárny socialismus je dnes takrečeno špeciálnou maďarskou chorobou, ktorej zárody môžu nachodiť sa aj v iných krajinách, ale zo zeme vyrástia len na našej dolnej zemi. A že druhá fáza socialismu: socialismus priemyselných robotníkov nie je tak mocný, ako v iných krajinách, to neznamená, čím sa mámime, že nás spoločenský organizmus netrpí na túto nemoc, ale faktum je, že máme i túto chorobu, ale ovšem len v takej miere, ktorá zodpovedá nášmu priemyslu vôleb... Väčšia ešte chýba pre nás, že socialismus znamená pre nás nie len spoločenskú, ale aj národnú chorobu... Naši robotníci na svojich schôdzkach a slávnostach hovoria už o svojej špecialnej politike. Nedávno ich rečení rovno postavili sa proti Maďarstvu, chystajúcemu sa oslaví millennium. Vraveli, že jesti millenniumový parlamentárny paľač nepoškytuje niesť aj pre slovo a zastupiteľov robotníctva, tak aj oni zrieknu sa každej solidarite s tisícročnou slávnosťou, ktorá nemôže byť radostným sviatkom pre nich, keď nebudú môcť mať príchy a spôsobu požívať jej radost...“

Trentinska otázka. Južno-tyrolskí Taliani po návštive cisára, od ktorej očakávali už niečo pozitívneho, sú chudobnejši o jednu nádeju a či bohatší o jednu záklenosť. Ich „Alto Adige“, v článku, v ktorom odvrevajú potvársanie, že sú výstrednou stranou, osvedčuje, že žiadajú pre Trentino len toľko, čo všetky ostatné (?) národy monarchie už od dlhšieho času majú, menovite usporiadanie krajiny, aké konštitúciu poskytlo sa ostatným korunným zemiam.

„My — pokračuje — nežieme sa za námyšlenný štátneho právom, nemáme nároky na privilegované postavenie v monarchii, ale chceme byť len tak usporiadanou provinciou, ako sú iné. Výstrednou stranou sú vlastne tí, ktorí hatia každé zákonné premenenie terajšieho stavu a Trentíncanov len preto, že sú Taliani, chcú odsúdiť k administratívnej muloletosti. O potrebnosti autonómie v Trentine je len jedna mienka. Proti nárvhom, ktoré autonomiu a vlastný snem nedopúšťajú, tu niesť ani výstrednej, ani miernej strany, tu je len jedna strana, ktoréj vôle je: Odmetnout nárv, ktoré zneju ako nejaké rúbanie!“

Neveria Hieronymovi nieni Románi, ale ani neodviali Maďari. V „Nemzeti Ujságú“ píše takýto medzi iným: „... Hieronymi v Sedmohradsku volal Duha Svätého na pomoc a prisabál, že vláda chce pokoj a shodu medzi národnosťami a konfessionami... Nuž koho chce Hieronymi omámit v Sedmohradsku?

setreaská. Upotrenú tvár ministrovu videt už z vozha. Hlavný župan urobi ešte jeden pokus a... podarilo sa. Občierne obliekné pán postavila sa na čelo depačie rumunskej sluhov a kričia s nimi „setreaská“. Vlak zastane; minister vyskočí z vagónu, vstúpi na chodbu medzi publikum, muška hrá, ozýva sa „pôjden“ a „hoch“. Minister vystre jednu nohu napred, položí pravú ruku na srdeč, jeho zrak obráti sa na takzvanú rumunskej deputáciu a on drží k nej krátku rumunsku reč. Tu ale zazre oboch „rumunskej“ vodcov, tvár sa mu zamračí a reč mu vypovie, až sa konečne zmuri a obráti sa k jednomu z vodcov s týmto pamätavým slovami:

„Ale pane Futtaki, odkedy že stali ste sa vy a vás pán kollega Rumunmi?“

Ni druhý deň ráno vysiel v pešťianskych oficiálnych časopisoch telegramom nasledujúceho obsahu: „Minister uvítaný bol čo najsrdečnejšie vekškerým obyvateľstvom a bola aj početná deputácia rumunskej nobility. Jeho excellenciu držal k Rumunom reč, ktorá vzbudila búrlivé odnáševanie a vodca rumunskej deputácie odpovedal s entusiasmom, prosiac na konci reči o láskavej prívolenie, aby smel pánu ministriovi ruku bozkat. Celé mesto plešá.“

Večer pri hostine prednesiel hlavný župan ohňivý prípitok na ministra. Ked skončil, s úsmievom obrátil sa k Futtakimu a pošepnul mu:

— Či ste nevedeli Ramuna? „Bp. T.“

Madarov alebo Románu, protestantom, katolíkov alebo pravoslávnych? Každého, kto mu sadne na lep. Ale toto vystane len od Madarova, ktorí v Sedmohradsku mälokedy vidia živého ministra a sú odkázani na ochranu a pomoc vlády. Románi sú horší, ale mädrejší. Neveria slovu liberalného ministra — ani vtedy, keď sa modlí. Ja v tomto ohlade súhlasím s Romániom. Po tom, čo sa stalo, pod terajšou vládou nemôže byť v krajinie pokoja. Vláda je mocná, silná, jej strana veľká, peňazí má mnoho; môže robiť s kŕlom a zákonodarstvom, čo chce. Môže poraziť oppozíciu, môže prenasledovať, ničiť; môže zviest slabých; môže zakúpiť časopisy a verejnú mienku. Preto treba bojovať proti tejto vláde do posledného.

Chýrnik.

Slovenská obec v Amerike. „Americká-Slovenské Noviny“ — my ich sice následkom vládneho zákazu nedostávame, ale výdavú „Nemzet“ musí ich výnimečne dostávať, lebo sdeľuje následovnú zprávu z nich: Slovensky bankár Rovnianek zakúpil 50 000 akrov zeme (akr = dobrá merica výsevu) a chce tam začínať slovenskú osadu, aby zkytli, ako sa Slovákovia žijie, keď mi úplnú svobodu a ked manik neprekažia vyviavať a vzdelať sa po svojskys. Pozemok leží v štáte Arkansas a p. Rovnianek pre-dáva akr po 5–10 dolárov.

Rumuni a Hieronymi. „Tribuna“ sleduje bystricke, že na úradu obed boli povolaní aj viacerí vynikajúci Rumuni, ale ani jeden neprisiel na ministeršky obed. Miesto toho usporiadali si spoločný obed v zahrade hotelu Ottovskom, kde oslavovali redaktora „Tribunu“, p. Russu Šriana, miesto ministra. Medzi iným rumunská učiteľka na čele malých rumunských dievčat z mesta a okolia odovzdala redaktorovi kyticu. Potom bolo vynesené viac toastov, na ktoré Russu odpovedal. Odpoveď vzbudila veľké odusevnenie.

Intelligence „Pester Lloyd“. I pri veľkých listoch sedia hľapáci, menovite v istej bransí listov. Nadutý „Pester Lloyd“ napadol biskupa Rimelya pre passus z jeho pastierskeho listu, a nadal mu do autonominanstva. Passus znie: „Armenus iugatur in his exercitu sacris, ut vincere valeamus contra principes et potestates, quae materiae tenebras tenent pro luce Spiritus sancti.“ Latinák od „Pester Lloyd“ videl v tom búrenie proti královi, nevedel žiadiť, že sú to slovia sv. Pavla apostola, vzťahujúce sa na diabolickú moc. A takéto listy sú potrváva a prameňom vzdelenia veľkého obecenstva. Naozaj, hľapáč je veľkou mocou na tomto svete.

Maďarská administrácia. Boli sme sa zmienili o urážanom rumunskom profesore Brezenze, ktorý chcel sa liečiť v kúpeľoch Borsiku. „Magyarország“ vysvetluje afferu nasledovne: Uvádzanie profesora vzbudilo veľkú sesačku. Románia naložila svoju hl. konsulatu do prehľadu ministerstva pravosúdu, aby zvezel príčinu uvázenia, a nabídnu dosatočnú kanciu za jeho prepustenie na svobodu. Za 8 dní neprisiel ničomu. Medzičom ministerstvo zahraničných záležostí obrátilo sa na ministerstvo predsedu a tento na ministra pravosúdia, že čo je príčinou uvázenia. Minister telegraficky vyzval okresného súdu v D. S. Mikuláši a kr. fiskálu v Čík-sere, ale dosťa nedostatočne vysvetlivo, následkom toho ministerstvo vyslováralo sa, že je to „úradnou tajnostou“, a pod č. 30166/L. M. žiadalo podrobnu zprávu. Medzičom, čo ministerstvo čakalo na podrobnu zprávu od okresného súdu a fiskálu, stalo sa, že Brezenza prepustili na svobodu až bez vedomia a rozkazu ministerstva. Brezenza odšiel do Bukurešti a odšiel napisal rumunskej konsulátu do Pešti, čo a ako sa stalo jeho uvázenie. Ked mu na uhorskej bránici prekutili batoh, našli v nej Lucretiu Cara, Sopotku a so sitím s nápisom: Hore populare. Tento sosit napásali hranicných strážcov bezpečnosti Maďarska, viedli vlast ohrozenú Horom a Kloskom a oznamili nebezpečenstvo náčelníkovi okresného súdu, ktorý za svoje vlastenecké zásluhy mäť už mal alebo dosťa titul a plat tabuľného súdu. Tento potom chytili a uváznili nebezpečného buráčika, ktorý pašuje „Horov pochód“ do Sedmohradsku, aby zburil Rumánu. — Len na mnachy urgovanie od ministra vysvitlo, že „Hore populare“ neznamená Horov pochód,

ale že je to spis ludový — a vypustili professora na svobodu. — A potom sa žalúžil, že Rumuni z kráľovstva nechodia už tak do uhorských kápeľov, ako predtým.

Vojensko panovníkovi. Vojenskej správe predložili k schváleniu návrh, aby na pamiatku 50-ročného panovania Jaha Velicenstva cisára a kráľa Franza Jozefa I. z dobrovoľnych vojenských prispievkov bol vystavaný tri veľkolepé pomníky, a sice vo Viedni, v Pešťburgu a v Poľe. Prvé dva zvelebovaly by panovníka ako najvyššieho pána vojska, tretí ako najvyššieho pána námorníctva. Prispievky majú byť dobrovoľné, ale súčasťou sa má každý voják od obecného až po polného zbrojmajstra. Má sa určiť aj minimálne takša, diaľka obecnej vojaka platiť 12 kr. dobrovoľného prispievku, podkaprál 24 kr., kaprál 48 kr., šikovateľ 96 kr., strážmajster 1 zl. 92 kr., oficier aspirant 2 zl. 33 kr., poručík 5 zl., nadporučík 7 zl. 50 kr., kapitán II. tr. 10 zl., kapitán I. tr. 15 zl., major 24 zl., podplukovník 36 zl., plukovník 50 zl., generál-majster 120 zl., polný podmaršál 240 zl., polný zbrojmajster a generál kavalierie po 500 zl. Mimo toho rytieri a baróni prizáry 50%, komorníci, grófi, kmečiačia a vojvodia 100%, princí 200%. Kazdy z takto dobrovoľne odaných má právo zaplatiť svoj prispievok naraz, alebo v 12-mesiacových splátkach.

— Od hľavy ryba smrdí. V hlavnom meste Maďarskú nemajú dosť stolov v úradných mestostach, ba že nemôžu si ani zadoviať. Následkom toho úradné mestnosti stojia prázne a páni úradníci prechádzajú sa aži dákmi pánmi tabuľami sudcovia pri okreských súdoch.

Praktické krstné otcovstvo. Lučenský kupec Samuel Winter požiadal Franca Kossutha alebo Kossutha II., ako ho „V.“ cieľom rozoznania od ostatných potencných Kossuthov nazval — aby mu bol krstný otec pri synovi, ktorému dá meno Lijoš. Kossuth II. prijal krstné otcovstvo, ale súčasne dal na vedomie Winterovi, že na veru s krstným otcovstvom „neprijíma žiadne, ale prazdne povinosti na seba“. — „Magyarország“ dáva to maďarskému svetu na vedomie, aby vedel, na čom je.

Francúzske vína. Obyčajné druhy vína zo Francúzska, najmä v južných krajoch, sú teraz tak lacné, ako snáď nikdy dosiaľ. V rokoch 1892 a 1893 v Sicílii a Apulii urodilo sa neobyčajne mnoho vína, ale ani tam nebolo vtedy tak lacné, ako teraz v Francúzsku. V departemente Aule a Herault hektoliter vína je po 10–7 frankov; v departemente Narbonne možno dostať hektoliter i za 6–5½ franka. Pred pár dniami po tejto cene predalo sa z jednej rýzy 3000 hektolitrov.

Afričanská horúčosť panuje po celej Európe a už padlo jec v zabet aj mnoho ľudských životov. 32–38° R. v tóne! A to tak na rozličných stranach. Posledné noci boli chladnejšie a to zniereľno teplotu diaľky. V ziaci strán doby chýry o hroznom pustošení povrchov; v Španielsku bola aj veľká záplava. V Pešti na ulici omidlievali India od horúčavy.

Baptisti. Z Lipt. Sv. Mikuláša oznamujú, že tam dňa 25. t. m. šest osôb, tri ženské a troch mužských, vo Váhu na baptistov pokrstili. Na brehu shromáždilo sa mnoho zviedavcov. Ceremoniu prebiehal baptistický kazatel Mayer z Pešti. Bola kázňa nemcka a slovenska.

Spor povstal medzi ministrom obchodu a obchodnými komorami. Tieto posledne boli vyzvané, aby súčasťou sa na mileniumovej výstavke, čo ale odopredely, lebože nevidia k tomu primeraúču základu. Teraz upravil minister na komory ostry prípis, v ktorom vytýka im, že nepochopili význam „velkej národnej slávosti“. Rábska komora rovnostro odporovala, že ona veria ten význam chápne, ale minister žepodpráti ani jeden jej argument.

Vlačný manžel. V Glasgow zomrel isty lekár, ktorý zanechal celý svoj majetok svojej manželke. V testamente odovdolal to tým, že urobil to v dačnosti, poneváč už v treťom mesiaci po sobáši bol mu ušľa a ani sa viačej nevrátil k nemu, dožiači mu pokojnú tichého života.

Kto má škodu, o posmeh nech sa nestrá. Pravdivost tohto porekada spúšťa sa aj na p. ministra Hieronymovi. „Magyarország“ píše: „Naučenie, ktoré si p. minister získal v Sedmohradsku, redukuje sa už dnes až na to, že v Sedmohradsku vziaume za varíť, že Madari, a meno-vite hľavní župani a úradníci, sú ľudia veľmi pohostinni a že tito vobec a ujuk nie sú prívŕzencami dakoromanismu.“

Zložit. súčet.	Máj. nov.	Cena
členk. poštev	zl. kr.	zl. kr.
1. Pleiteľ hor.-uhor. tisicka ...	—	—
2. " " poštaná ...	650	680
3. " " poštaná ...	645	680
4. " " bolehrad. Rata (čiato) ...	5—	5—
5. " " bolehrad. Jazec na krm. ...	485	495
6. " " vásku ...	—	—
7. Oves ...	685	720
8. Rieba. oliv. 4½%	100	25
9. Rieba. s. pomeranč. ...	8610	—
10. Rieba. s. pomeranč. ...	1185	—
11. Rieba. s. pomeranč. ...	1185	—
12. Rieba. s. pomeranč. ...	1184	—
13. Rieba. (tunel). ...	910	967
14. Rieba. (tunel). ...	910	967
15. Rieba. (tunel). ...	910	967
16. Rieba. (tunel). ...	910	967
17. Rieba. (tunel). ...	910	967
18. Rieba. (tunel). ...	910	967
19. Rieba. (tunel). ...	910	967
20. Rieba. (tunel). ...	910	967
21. Rieba. (tunel). ...	910	967
22. Rieba. (tunel). ...	910	967
23. Rieba. (tunel). ...	910	967
24. Rieba. (tunel). ...	910	967
25. Rieba. (tunel). ...	910	967
26. Rieba. (tunel). ...	910	967
27. Rieba. (tunel). ...	910	967
28. Rieba. (tunel). ...	910	967
29. Rieba. (tunel). ...	910	967
30. Rieba. (tunel). ...	910	967
31. Rieba. (tunel). ...	910	967
32. Rieba. (tunel). ...	910	967
33. Rieba. (tunel). ...	910	967
34. Rieba. (tunel). ...	910	967
35. Rieba. (tunel). ...	910	967
36. Rieba. (tunel). ...	910	967
37. Rieba. (tunel). ...	910	967
38. Rieba. (tunel). ...	910	967
39. Rieba. (tunel). ...	910	967
40. Rieba. (tunel). ...	910	967
41. Rieba. (tunel). ...	910	967
42. Rieba. (tunel). ...	910	967
43. Rieba. (tunel). ...	910	967
44. Rieba. (tunel). ...	910	967
45. Rieba. (tunel). ...	910	967
46. Rieba. (tunel). ...	910	967
47. Rieba. (tunel). ...	910	967
48. Rieba. (tunel). ...	910	967
49. Rieba. (tunel). ...	910	967
50. Rieba. (tunel). ...	910	967
51. Rieba. (tunel). ...	910	967
52. Rieba. (tunel). ...	910	967
53. Rieba. (tunel). ...	910	967
54. Rieba. (tunel). ...	910	967
55. Rieba. (tunel). ...	910	967
56. Rieba. (tunel). ...	910	967
57. Rieba. (tunel). ...	910	967
58. Rieba. (tunel). ...	910	967
59. Rieba. (tunel). ...	910	967
60. Rieba. (tunel). ...	910	967
61. Rieba. (tunel). ...	910	967
62. Rieba. (tunel). ...	910	967
63. Rieba. (tunel). ...	910	967
64. Rieba. (tunel). ...	910	967
65. Rieba. (tunel). ...	910	967
66. Rieba. (tunel). ...	910	967
67. Rieba. (tunel). ...	910	967
68. Rieba. (tunel). ...	910	967
69. Rieba. (tunel). ...	910	967
70. Rieba. (tunel). ...	910	967
71. Rieba. (tunel). ...	910	967
72. Rieba. (tunel). ...	910	967
73. Rieba. (tunel). ...	910	967
74. Rieba. (tunel). ...	910	967
75. Rieba. (tunel). ...	910	967
76. Rieba. (tunel). ...	910	967
77. Rieba. (tunel). ...	910	967
78. Rieba. (tunel). ...	910	967
79. Rieba. (tunel). ...	910	967
80. Rieba. (tunel). ...	910	967
81. Rieba. (tunel). ...	910	967
82. Rieba. (tunel). ...	910	967
83. Rieba. (tunel). ...	910	967
84. Rieba. (tunel). ...	910	967
85. Rieba. (tunel). ...	910	967
86. Rieba. (tunel). ...	910	967
87. Rieba. (tunel). ...	910	967
88. Rieba. (tunel). ...	910	967
89. Rieba. (tunel). ...	910	967
90. Rieba. (tunel). ...	910	967
91. Rieba. (tunel). ...	910	967
92. Rieba. (tunel). ...	910	967
93. Rieba. (tunel). ...	910	967
94. Rieba. (tunel). ...	910	967
95. Rieba. (tunel). ...	910	967
96. Rieba. (tunel). ...	910	967
97. Rieba. (tunel). ...	910	967
98. Rieba. (tunel). ...	910	967
99. Rieba. (tunel). ...	910	967
100. Rieba. (tunel). ...	910	967
101. Rieba. (tunel). ...	910	967
102. Rieba. (tunel). ...	910	967
103. Rieba. (tunel). ...	910	967
104. Rieba. (tunel). ...	910	967
105. Rieba. (tunel). ...	910	967
106. Rieba. (tunel). ...	910	967
107. Rieba. (tunel). ...	910	967
108. Rieba. (tunel). ...	910	967
109. Rieba. (tunel). ...	910	967
110. Rieba. (tunel). ...	910	967
111. Rieba. (tunel). ...	910	967
112. Rieba. (tunel). ...	910	967
113. Rieba. (tunel). ...	910	967
114. Rieba. (tunel). ...	910	967
115. Rieba. (tunel). ...	910	967
116. Rieba. (tunel). ...	910	967
117. Rieba. (tunel). ...	910	967
118. Rieba. (tunel). ...	910	967
119. Rieba. (tunel). ...	910	967
120. Rieba. (tunel). ...	910	967
121. Rieba. (tunel). ...	910	967
122. Rieba. (tunel). ...	910	967
123. Rieba. (tunel). ...	910	967
124. Rieba. (tunel). ...	910	967
125. Rieba. (tunel). ...	910	967
126. Rieba. (tunel). ...	910	967
127. Rieba. (tunel). ...	910	967
128. Rieba. (tunel). ...	910	967
129. Rieba. (tunel). ...	910	967
130. Rieba. (tunel). ...	910	967
131. Rieba. (tunel). ...	910	967
132. Rieba. (tunel). ...	910	967
133. Rieba. (tunel). ...	910	967
134. Rieba. (tunel). ...	910	967
135. Rieba. (tunel). ...	910	967
136. Rieba. (tunel). ...	910	967
137. Rieba. (tunel). ...	910	967
138. Rieba. (tunel). ...	910	967
139. Rieba. (tunel). ...	910	967
140. Rieba. (tunel). ...	910	967
141. Rieba. (tunel). ...	910	967
142. Rieba. (tunel). ...	910	967
143. Rieba. (tunel). ...	910	967
144. Rieba. (tunel). ...	910	967
145. Rieba. (tunel). ...	910	967
146. Rieba. (tunel). ...	910	967
147. Rieba. (tunel). ...	910	967
148. Rieba. (tunel). ...	910	967
149. Rieba. (tunel). ...	910	967
150. Rieba. (tunel). ...	910	967
151. Rieba. (tunel). ...	910	967
152. Rieba. (tunel). ...	910	967
153. Rieba. (tunel). ...	910	967
154. Rieba. (tunel). ...	910	967
155. Rieba. (tunel). ...	910	967
156. Rieba. (tunel). ...	910	967
157. Rieba. (tunel). ...	910	967
158. Rieba. (tunel). ...	910	967
159. Rieba. (tunel). ...	910	967
160. Rieba. (tunel). ...	910	967
161. Rieba. (tunel). ...	910	967
162. Rieba. (tunel). ...	910	967
163. Rieba. (tunel). ...	910	967
164. Rieba. (tunel). ...	910	967
165. Rieba. (tunel). ...	910	967
166. Rieba. (tunel). ...	910	967
167. Rieba. (tunel). ...	910	967
168. Rieba. (tunel). ...	910	967
169. Rieba. (tunel). ...	910	967
170. Rieba. (tunel). ...	910	967
171. Rieba. (tunel). ...	910	967
172. Rieba. (tunel). ...	910	967
173. Rieba. (tunel). ...	910	967
174. Rieba. (tunel). ...	910	967
175. Rieba. (tunel). ...	910	967
176. Rieba. (tunel). ...	910	967
177. Rieba. (tunel). ...	910	967
178. Rieba. (tun		